

OPINNÄYTETYÖ

Sakramenttirukoukset suomalaisella viittomakielellä

Tulkkkaus Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkossa

Kerttu Lampinen

Tulkki (AMK), viittomakielen tulkkkaus

(240 op)

Arvioitavaksi jättämisaika

5/2022

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Tulkki (AMK), viittomakielen tulkkaus

Tekijät: Kerttu Lampinen

Opinnäytetyön nimi: Sakramenttirukoukset suomalaisella viittomakielellä – Tulkkaus Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkossa

Sivumäärä: 29 ja 8 liitesivua

Työn ohjaaja: Zita Kóbor-Laitinen

Työn tilaaja: Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko

---

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa laadukkaat käännökset sakramentin siunaamisessa käytettävistä rukouksista suomalaisella viittomakielellä. Työn tilaajana toimi Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko ja tavoitteena oli antaa tulkeille työkaluja toimia tämän kirkon konteksteissa.

Työssä vertaillaan muutamia käsitteitä sekä niiden merkityseroja Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa sekä Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkossa. Nämä käsitteet toimivat esimerkkeinä siitä, kuinka sanojen merkitykset vaihtelevat eri konteksteissa ja kuinka ne täytyy siten ottaa huomioon viittomavalintoja tehdessä.

Toiminnallisen opinnäytetyön menetelminä olivat kääntäminen suomalaiselle viittomakielelle sekä viittomakielen asiantuntijoiden konsultointi. Käännöstyössä hyödynnettiin skoposteoriaa sekä mentaalista käännösmallia. Työn konkreettisia tuotoksia ovat videoidut viittomakieliset käännökset leivän ja veden siunaamisesta sekä näiden käännösten glossit.

Tämä opinnäytetyö on tarkoitettu viittomakielen tulkeille, tulkkiopiskelijoille sekä kaikille aiheesta kiinnostuneille. Työ tarjoaa myös aiheita jatkokehitykselle.

Asiasanat: suomalainen viittomakieli, kääntäminen, sakramentti, mormonit

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Sign Language Interpreting, Bachelor's Degree

---

Author: Kerttu Lampinen

Title: Sacrament Prayers in Finnish Sign Language – Interpreting in The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints

Number of Pages: 29 and 8 attachment pages

Supervisor: Zita Kóbor-Laitinen

Commissioned by: The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints

---

The aim of this thesis was to produce high-quality translations of the prayers used in the blessing of the sacrament in Finnish Sign Language. This thesis was commissioned by The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints and aimed to give interpreters some tools to work with in the context of this church.

In this thesis a comparison is made between some selected words and the differences in their meaning in the Evangelical Lutheran Church of Finland and in The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints. These concepts serve as examples of how the meaning of words varies in different contexts and must therefore be considered when choosing the signs.

The methods of this functional thesis were translating into Finnish Sign Language and consulting experts in sign language. In the translation work, scopostheory as well as the mental translation model were used. The concrete products of this work are the recordings of the translations of the blessing of the bread and water as well as the glosses of these translations.

This thesis is intended for sign language interpreters, interpreting students and anyone interested in the subject. This work also provides ideas for further development.

Keywords: Finnish sign language, translating, sacrament, mormons

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET	7
3	MYÖHEMPIEN AIKOJEN PYHIEN JEESUKSEN KRISTUKSEN KIRKKO	9
	3.1 Kirkon taustaa	9
	3.2 Kirkko Suomessa	10
	3.3 Kirkko ja viittomakieli.....	11
	3.4 Sakramentti	11
4	SANASTO.....	13
	4.1 Isä, Poika ja Pyhä Henki	13
	4.2 Kaste	14
	4.3 Pappuus	14
	4.4 Piispa.....	15
	4.5 Sakramentti	16
5	KÄÄNTÄMINEN	17
	5.1 Skoposteoria.....	18
6	KÄÄNNÖSPROSESSI	19
	6.1 Sakramenttirukousten käänösprosessi	19
	6.2 Huomioita käänösprosessista.....	21
7	TULKILLE.....	23
8	POHDINTA.....	24

LÄHTEET	26
LIITTEET	30
LIITE 1. Leivän siunaaminen	31
LIITE 2. Veden siunaaminen	32
LIITE 3. Leivän siunaamisen käännöksen glossit	33
LIITE 4. Veden siunaamisen käännöksen glossit	35
LIITE 5. Linkit käännösvideoihin.....	37

1 JOHDANTO

Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkossa yksi merkittävä osa-alue on lähetystyön tekeminen (Östman 2019, 328). Tavoitteena on saarnata evankeliumia ”jokaiselle kansakunnalle, suvulle, kielelle ja kansalle”. Tällä hetkellä kirkon aineistoja on julkisesti saatavilla pääosin ainoana viitottuna kielenä amerikkalaisella viittomakielellä. (McClanahan, 2022.) Tarvetta viittomakieliselle käännöstyölle on, mikäli kirkko pyrkii olemaan kielellisesti saavutettava viittomakielisille myös Suomessa.

Idea opinnäytetyöstä heräsi, kun toisena opiskeluvuoteni saimme tehtäväksi tulkata evankelis-luterilaisen kirkon jumalanpalveluksessa. Valmistautuessamme tulkkaukseen ja harjoitellessamme käännöksiä, pohdin monta kertaa, kuinka samat asia kääntyisivät viittomakielelle, jos kyseessä olisi jokin toinen uskontokunta ja merkitykset olisivat eroavia.

Opinnäytetyön toisessa luvussa kerron työni lähtökohdista ja tavoitteista. Työni tilaajana toimi Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko, jota esittelen lyhyesti kolmannessa luvussa. Kerron myös kirkosta Suomessa sekä viittomakielen nykyhetkisestä asemasta kirkon sisällä. Neljänteen lukuun olen koonnut muutamia käsitteitä, jotka viittomakielen sekä tulkkauksen ja kääntämisen kannalta olivat mielestäni kiinnostavia. Vertailen käsitteiden merkityksiä ja niiden eroja evankelis-luterilaisessa kirkossa ja Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkossa sekä kerron ajatuksiani liittyen käsitteiden viittomavastineisiin ja niiden valitsemiseen.

Luvussa viisi kerron kääntämisen teorioista ja tutkimuksesta. Olen hyödyntänyt työni tietoperustana viitottujen kielten kääntämistä koskevan kirjallisuuden lisäksi puhuttujen kielten kääntämisestä kirjoitettuja teoksia, koska viittomakielen kääntämistä ei ole vielä tutkittu kovinkaan paljoa. Viittomakielten kääntämiseen voi soveltaa puhuttujen kielten kääntämisestä tehtyä tutkimusta. (Roslöf & Veitonen 2006, 108). Lopuksi esittelen käännösprosessia ja työni tuloksia sekä teen loppuyhteenvedon opinnäytetyöni viimeisessä luvussa, pohdintaosiossa.

2 LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Uskonnollisia tekstejä ja rukouksia ennestään käännettynä suomalaiselle viittomakielelle on ainakin Suomen evankelis-luterilaisella kirkolla sekä Jehovan todistajilla, mutta Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkolla viittomakielistä aineistoa ei suomalaisella viittomakielellä ole saatavilla. Amerikkalaiselle viittomakielelle sen sijaan on käännetty ja käännetään paljon materiaalia. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2022b; Jehovan todistajat 2022; The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints 2022a.)

Viittomakielilaisissa säädetään viranomaisten velvollisuudesta edistää viittomakieltä käyttävän mahdollisuuksia oman kielensä käyttämiseen sekä tiedonsaantiin omalla kielellään. Vaikka tämä laki ei koske kirkkoja tai hengellisiä yhteisöjä, on mielestäni tärkeää, että hekin pyrkivät tarjoamaan tietoa viittomakielisille heidän omalla kielellään. Ajatusta tukee artikkeli, jossa kerrotaan amerikkalaisen viittomakielen käännoistyöstä Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkossa. Artikkelissa viittomakielinen kirkon jäsen kertoo kokemuksestaan amerikkalaiselle viittomakielelle käännettyistä aineistoista. Hän kuvailee, kuinka Mormonin kirjan lukeminen englannin kielellä on tekstinä ymmärrettävää, mutta kirjan viittomakielisen version katsominen tuntuu hänestä henkilökohtaisemmalta. Viittomakielisten aineistojen saatavuus hänen mukaansa tekee evankeliumista saavutettavamman kuuroille sekä auttaa heitä tuntemaan Pyhän Hengen vaikutusta. (The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints 2011; Viittomakielilaki 359/2015, 3§.)

Tavoitteenani oli tuottaa sakramentin eli ehtoollisen siunaamisessa käytettävistä rukouksista mahdollisimman laadukkaat käännökset suomalaiselle viittomakielelle. Halusin tuottaa jotakin konkreettista materiaalia, joten tekstin kääntäminen tuntui sopivalta ja mielenkiintoiselta vaihtoehdolta. Valitsin käännettäväksi tekstiksi sakramenttirukoukset, koska niitä käytetään vuoden jokaisessa sunnuntajumalanpalveluksessa. Rukouksilla on tarkat sanamuodot, joten olisi hyvä olla myös viittomakielelle tehty käännos, jota jumalanpalvelukseen tilattu tulkki voisi käyttää. (Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022a).

Käännösten tuottamisen lisäksi opinnäytetyöni tavoite oli vastata seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä tulkin täytyy tietää ja huomioida tulkatessaan kirkon tilaisuuksissa?
- Kuinka Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkon sanasto/viittomisto eroaa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon sanastosta/viittomistosta?

Pohjimmiltaan työni tarkoitus oli edistää kielellistä saavutettavuutta Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkossa sekä antaa tulkeille työkaluja toimia kirkon konteksteissa.

3 MYÖHEMPIEN AIKOJEN PYHIEN JEESUKSEN KRISTUKSEN KIRKKO

3.1 Kirkon taustaa

Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko on maailmanlaajuinen uskontokunta, joka on lähtöisin Yhdysvalloista. Kirkon perusti Joseph Smith vuonna 1830 New Yorkin osavaltiossa. Kertomansa mukaan hän oli 10 vuotta aiemmin nuorena 14-vuotiaana poikana etsinyt oikeaa kirkkoa ja rukoillessaan asiasta Jumala ja Jeesus olivat ilmestyneet hänelle. Tästä alkoi Jeesuksen Kristuksen elinaikana syntyneen kirkon uudelleenperustaminen. (Östman 2019, 11, 27–30.)

Nykyaikana kirkon johtajana toimii presidentti, jonka uskotaan olevan profeetta, samoin kuin Raamatun aikana eläneet profeetat. Kirkko opettaa, että hän saa muinaisten profeettojen tapaan Jumalalta ilmoituksia, jotka hän välittää kirkolle ja joiden mukaan hän kirkkoa sekä sen jäseniä opastaa ja ohjaa. (Östman 2019, 187.)

Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkosta on usein virallisen nimen lisäksi käytetty lyhyempiä nimityksiä ”MAP-kirkko” ja ”mormonikirkko”, mutta näitä on pyydetty välttämään. Sen sijaan lyhyempää nimitystä tarvittaessa suositellaan käytettäväksi sanaa ”kirkko” tai ilmaisua ”Jeesuksen Kristuksen kirkko”. Samoin kirkon jäsenistä puhuttaessa suositellaan välttämään nimitystä ”mormonit” ja käyttämään sen sijaan ilmauksia ”Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkon jäsenet” tai ”myöhempien aikojen pyhät”. (Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022i.) Nimitys ”mormonit” tulee Mormonin kirjasta, joka on Raamatun ohella yksi kirkon pyhistä kirjoista. Muita pyhiä kirjoja ovat Oppi ja liitot sekä Kallisarvoinen helmi. (Östman 2019, 5, 20.)

Mormonin kirja on Joseph Smithin mukaan kirkolle yhtä merkittävä kuin holvikaaren keskimmäiseksi asetettu lakikivi, joka pitää koko rakennelman pystyssä. Kirja kertoo vuosina 600 eKr. – 421 jKr. eläneiden ihmisten matkasta Lähi-Idän ja Israelin alueilta Amerikan mantereelle sekä heidän elämästään siellä. Mormon on yksi kirjan profeetoista ja hän kokosi kansansa pyhät kirjoitukset ja historian yhteen. Joseph Smith sanojensa mukaan käänsi Mormonin kirjan kultaisiin levyihin kaiverretuista teksteistä Jumalan johdatettua hänet maahan haudattujen kultalevyjen luokse. (Östman 2019, 141–147.)

Oppi ja liitot -kirja koostuu pääosin Joseph Smithin omien sanojensa mukaan Jumalalta vastaanottamista ilmoituksista, opeista ja ohjeista. Kirjan tekstit ovat suurimmaksi osaksi vuosilta 1829–1843. Ensimmäinen versio teoksesta julkaistiin ja hyväksyttiin kirkon viralliseksi pyhäksi kirjaksi vuonna 1835, mutta osa teksteistä tai julistuksista on lisätty kirjaan Joseph Smithin tai kirkon myöhempien johtajien toimesta jälkeempinä. Kirkon organisaatio ja oppi perustuvat Opin ja liittojen sisältämille teksteille. (Östman 2019, 158–162.)

Kallisarvoisessa helmessä on sekä muinaisiin aikoihin viittaavia tekstejä, että Opin ja liittojen tapaan nykyaikaa koskevia kirjoituksia. Kallisarvoisen helmen tekstit ovat Joseph Smithin elinaikana muistiin merkittyjä, mutta kirja hyväksyttiin äänestyksen kautta virallisesti kirkon pyhäksi kirjaksi vasta vuonna 1880, muutama vuosi kirjan julkaisun jälkeen. Kallisarvoinen helmi sisältää esimerkiksi ensimmäiseen Mooseksen kirjaan aiemmin kuuluneita osia, jotka tekstin mukaan on poistettu Raamatusta ja jotka Jumala antoi Joseph Smithin kautta takaisin ihmisille. Muita Kallisarvoisen helmen tekstejä ovat muun muassa Joseph Smithin historiasta kertova osuus sekä Uskonkappaleet, joissa on lyhyesti tiivistetty kirkon keskeisimmät opetukset kolmeentoista kohtaan. (Östman 2019, 172–175.)

3.2 Kirkko Suomessa

Ensimmäiset Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkon lähetyssaarnaajat saapuivat Suomeen vuonna 1875, mutta uskonnonvapauden puutteen vuoksi lähetystyö oli aluksi hyvin pienimuotoista. Toisen maailmansodan jälkeen kirkko alkoi vakiintua Suomessa ja syyskuussa vuonna 1947 lähetystyötoiminta alkoi virallisesti. Vuotta myöhemmin kirkko rekisteröitiin uskonnolliseksi yhdyskunnaksi ja Mormonin kirjaa sekä Oppia ja Liittoja alettiin kääntää suomen kielelle. Seuraavien vuosikymmenten aikana rakennettiin useita kirkkorakennuksia ympäri Suomen. (Östman 2019, 106–110.) Nykyään ympäri Suomea on yhteensä 29 seurakuntaa, jotka on jaettu kolmeen eri vaarnaan: Helsingin, Tampereen ja Jyväskylän vaarnoihin (Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022b). Vaarna on yksi kirkon organisaatio- ja hallintoyksiköistä. Sana ”vaarna” tulee Raamatun vertauksesta, jossa vaarnat tukevat kirkkoa samalla tavoin kuin telttavaarnat pitävät teltan pystyssä. (Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022e.) Suomessa kirkkoon kuului vuoden 2021 lopussa noin 3000–5000 jäsentä, lähteestä riippuen (Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022b; Tilastokeskus 2022).

3.3 Kirkko ja viittomakieli

Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkon viittomakielistä aineistoa on julkaistu enimmäkseen amerikkalaisella viittomakielellä. Joihinkin aineistoihin on saatavilla käännösversiot myös brittiläisellä viittomakielellä ja japanilaisella viittomakielellä. Kirkon on tarkoitus tulevaisuudessa kääntää aineistoa myös muille viittomakielille. Amerikkalainen viittomakieli on valittu viittomakielistä ensimmäisenä, koska sen on koettu saavuttavan useampia ihmisiä, kun otetaan huomioon, että kirkko on Yhdysvalloista lähtöisin ja kirkon lähes 17 miljoonasta jäsenestä yli kuusi miljoonaa asuu edelleen tuolla alueella. (Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022c; Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022d; The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints 2011.) Yhdysvalloissa on joitakin täysin viittomakielisiä seurakuntia (Semerad, Tony 2015). Amerikkalainen viittomakieli on myös yksi niistä monista kielistä, joille kirkon puolivuositainen yleiskonferenssi tulkataan (The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints 2022b).

Kirkon viittomakielisen aineiston puute Suomessa johtuu luultavimmin siitä, että viittomakielisiä kirkon jäseniä ei ole tarpeeksi. Esimerkiksi Mormonin kirjan kääntäminen uudelle kielelle aloitetaan vasta sitten, kun äidinkieliä jäseniä on riittävästi, jotta he voivat tehdä käännöstyötä (McClanahan 2022).

3.4 Sakramentti

Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkossa ehtoollisesta käytetään sanaa sakramentti. Sakramentti jaetaan sunnuntaisin pidettävässä sakramenttikokouksessa, johon sisältyy myös musiikkia, rukouksia sekä seurakuntalaisten puheita. Sakramenttia siunatessa on käytettävä tarkkaa sanamuotoa. Rukoukset, joita siunatessa käytetään, löytyvät Oppi ja liitot -kirjasta. Sakramenttitoimituksen tarkoitus on auttaa kirkon jäseniä muistamaan Jeesusta ja he sakramentin nauttiessaan uudistavat kasteessa Jumalalle tekemänsä lupaukset. (Östman 2019, 405; Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022a.)

Sakramentissa nautittava leipä kuvastaa Jeesuksen ruumista ja vesi hänen vuodattamaansa verta. Oppi ja liitot -kirjassa mainitaan, että sillä mitä sakramentissa syödään tai juodaan ei ole merkitystä, vaan pääasia on kohdistaa ajatuksensa Kristukseen sakramenttia nauttiessa.

Nykyään kirkossa viinin sijaan juodaan vettä. (Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022a.)

4 SANASTO

Evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuului vuoden 2022 alussa 66,5 % suomalaisista, kun taas Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkossa vastaava luku oli alle 1 % väestöstä (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2022a; Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022b). Tästä voisi päätellä, että evankelis-luterilaisen kirkon ideologia ja käytänteet ovat luultavasti useimmille tulkeille jokseenkin tuttuja, toisin kuin Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkon ideologia ja käytänteet. Koska tietyt käsitteet voivat kontekstista riippuen olla merkitykseltään eroavia, olen koonnut tähän esimerkkinä muutamia yleisiä käsitteitä, jotka ulkoasultaan ovat samanlaisia, mutta merkitykseltään eroavia evankelis-luterilaisessa kirkossa ja Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkossa. Merkityserot on otettava huomioon, koska ne saattavat vaikuttaa viittomavalintoihin. Kerron ensin käsitteiden merkityksistä ja sen jälkeen esitän lyhyesti ajatuksiani liittyen viittomaratkaisuihin. Kaikille käsitteille ei välttämättä ole Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkon kontekstissa käytettävää viittomaa, joten tarkoitus on lähinnä herätellä ajatuksia.

4.1 Isä, Poika ja Pyhä Henki

Evankelis-luterilaisessa kirkossa opetetaan kolminaisuusoppia, jonka mukaan Jumala, Jeesus ja Pyhä Henki muodostavat yhden, samaa olemusta olevan kolmiyhteisen Jumalan. Tällainen perinteisen kristinuskon Jumala on aineeton, Jeesuksen ruumista lukuun ottamatta, vailla aikaa ja paikkaa ja on luonut kaiken tyhjästä. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2022c; Östman 2019, 190).

Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkossa uskotaan, että Isä Jumala, hänen Poikansa Jeesus Kristus ja Pyhä Henki ovat kolme erillistä olentoa, vaikkakin he yhdessä muodostavat yhden jumaluuden eli toimivat yhdessä ihmiskunnan hyväksi. Jumalan uskotaan omaavan samankaltainen fyysinen ruumis kuin ihmisilläkin ja hän elää omassa ajassaan ja paikassaan. Kaikki ihmiset ovat Jumalan henkilapsia, mutta Jeesus on hänen ainoa maan päälle syntynyt kirjaimellinen jälkeläisensä. Pyhä Henki sen sijaan on ilman fyysistä ruumista, henkiolentona, jotta hän pystyy vaikuttamaan yhtä aikaa kaikkialla. Pyhän Hengen opetetaan toimivan ikään kuin viestinvälittäjänä Jumalan ja Jeesuksen sekä ihmisten välillä. (Östman 2019, 190–197.)

Tästä opinkohdasta johtuen kolmiyhteyttä kuvaavan viittoman käyttöä tulee Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkon kontekstissa harkita ja pohtia soveltuuko se käytettäväksi Jumalasta, Jeesuksesta ja Pyhästä Hengestä puhuttaessa (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2016).

4.2 Kaste

Evankelis-luterilaisen kirkon kirkkokäsikirjassa sanotaan, että ”kirkkoon kuuluvien vanhempien lapsi on kastettava ilman tarpeetonta viivytystä.” Kastetilaisuuden etenemiseen on olemassa tarkka kaava, johon sisältyy muun muassa rukoilemista, Raamatunlukua sekä papin puhe. Itse kasteessa pappi valaa vettä kastettavan päähän kolme kertaa lausuen tietyt sanat. Tämän jälkeen pappi tekee ristinmerkin kastettavan otsaan ja rintaan merkiksi siitä, että hänet on lunastettu ja synnistä vapautettu. Lapsi on kasteessa puettuna erityiseen kastevaatteeseen ja yli 15-vuotias kastettava pukeutuu albaan eli messupaitaan. Noiden vaatteiden valkoinen väri kuvastaa ”ihmisen pukemista Kristuksen vanhurskauteen.” (Kirkkokasikirja.fi 2022a; Kirkkokasikirja.fi 2022b; Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2022d.)

Kaste Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkossa suoritetaan upotuskasteena. Kastettava henkilö pukeutuu valkoisiin, puhtaatta symboloiviin vaatteisiin. Sekä kastettava, että kastaja seisovat vedessä ja tietyt sanat sanottuaan kastaja upottaa kastettavan kokonaan veden alle. Veden alle upottaminen ja sieltä nouseminen kuvastaa syntien jättämistä taakseen ja ikään kuin syntymistä hengellisesti uuteen elämään. Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkossa uskotaan lapsen oppivan käsitys oikeasta ja väärästä kahdeksaan ikävuoteen mennessä. Tätä nuorempi lapsi ei voi tehdä syntiä eikä siten tarvitse kastetta. (Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022f; Östman 2019, 336–337.)

Kasteesta puhuttaessa täytyy huomioida, minkälainen kastamistapa on kyseessä. Evankelis-luterilaisessa kirkossa suoritettavan kasteen viittoma eroaa upottamalla tapahtuvan kasteen viittomasta johtuen siitä, miltä kaste visuaalisesti näyttää. (Suomen viittomakielten verkkosanakirja Suvi 2022a.)

4.3 Pappuus

Evankelis-luterilaisessa kirkossa pappueudella tarkoitetaan pappisvirkaa. Papin virkaan voi päästä suorittamalla yliopisto-opinnot teologian alalla ja määräyksiä papin virkaan vaadittavasta tutkinnosta ohjaa kirkkolain mukainen piispainkokous. Papin tehtäviä ovat

esimerkiksi jumalanpalvelukset, rippikoulujen ohjaaminen, kasteen suorittaminen, avioliittoon vihkiminen ja hautaan siunaaminen. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2022e; Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2022f.)

Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkossa pappuus tarkoittaa valtuutta toimia Jumalan nimessä. Kirkon opetusten mukaan Jeesuksen apostoleilleen antama pappouden valtuus otettiin pois maan päältä luopumuksen tähden ja palautettiin Joseph Smithin kautta. Pappuus voidaan antaa jokaiselle kirkon opetuksien mukaan elävälle 12 vuotta täyttäneelle miespuoliselle jäsenelle. Pappudessa on kaksi eri astetta, Aaronin pappuus ja sitä korkeampi Melkisedekin pappuus, joka annetaan vähintään 18 vuotta täyttäneelle. Näissä pappouden asteissa on eri virkoja ja niiden mukaan jaettavia tehtäviä. Pappouden valtuudella voidaan suorittaa erilaisia toimituksia, kuten sakramentti, kaste, sairaan henkilön siunaaminen tai avioliittoon vihkiminen iankaikkisuudeksi. (Östman 2019, 216–221, 405.)

Evankelis-luterilaisen kirkon papista käytettävä viittoma kuvastaa papin valkoista kaulusta, joten Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkossa käytettävän sanan ”pappuus” merkitystä tuo viittoma ei tuo esille (Suomen viittomakielten verkkosanakirja Suvi 2022b.)

4.4 Piispa

Evankelis-luterilaisessa kirkossa piispa on vastuulleen annetun hiippakunnan hengellinen johtaja ja ylin virkamies. Hänen tehtävänä on valvoa, että seurakunnissa toimitaan määräysten ja kirkon tunnustusten mukaisesti. Piispa on jäsen piispainkokouksessa ja kirkolliskokouksessa, joissa käsitellään kirkon asioita ja tehdään kirkkoa koskevia päätöksiä. Piispa valitaan vaaliäänestyksellä. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2022g.)

Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkossa piispa on yksi Aaronin pappouden viroista. Piispa on seurakunnan johtaja, joka yhdessä kahden neuvonantajansa kanssa johtaa seurakunnan toimintaa. Henkilö piispan virkaan valitaan ylempällä organisaatiotasolla. Piispan tehtävä, kuten suurin osa muistakin tehtävistä kirkossa, on vapaaehtoisuuteen perustuvaa eikä siitä makseta palkkaa. Jäsenet hoitavat kirkon tehtäviään tavallisen palkkatyönsä ohella. Tehtäviin ei vaadita erityistä koulutusta, vaan tärkeämmäksi katsotaan henkilön halu palvella Jumalaa ja kirkon opetustan mukaan eläminen. (Östman 2019, 220, 299–300.)

Samaan tapaan Evankelis-luterilaisen kirkon viittoma ”PIISPA” kuvastaa piispan käyttämää asua (Sanoista käsin 2022). Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkossa piispa ei pukeutumiseltaan eroa muista seurakunnan jäsenistä (Maljanen 2022).

4.5 Sakramentti

Evankelis-luterilaisen kirkon sakramentteja ovat kaste ja ehtoollinen. Ne ovat Jeesuksen käskyjen mukaisia pyhiä toimituksia, joiden kautta ihminen saa syntinsä anteeksi sekä avaa yhteyden Jeesukseen. Kasteen kautta kastettu henkilö liitetään seurakuntaan ja ehtoollisen uskotaan yhdistävän hänet Kristukseen ja toisiin seurakuntalaisiin. Ehtoollisleipä kuvastaa Kristuksen ruumista elämän leipänä ja ehtoollisviini Kristuksen verta kuolemattomuuden lähteenä. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2022h; Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2022i.)

Kuten aiemmin luvussa 3 kerroin, Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkossa sakramentista puhuttaessa tarkoitetaan leivän ja veden ehtoollista. Sakramenttitoimituksen tarkoitus on Jeesuksen sovituksen muistaminen sekä kasteessa tehtyjen lupauten uudistaminen. (Östman 2019, 219.)

Evankelis-luterilaisessa kirkossa käytettävä viittoma sakramentille kuvastaa ristinmerkkiä, jonka pappi tekee kasteessa ja ehtoollisessa. Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkossa vastaavaa merkkiä ei ehtoollisen eli sakramentin yhteydessä käytetä, joten viittomakaan ei tässä yhteydessä kuvasta kirkon sakramenttia. Myöskään ehtoollisesta käytettävä viittoma ei tässä yhteydessä kuvasta toimitusta, koska sen sijaan että ihmiset kävelisivät alttarin luokse hakemaan sakramenttia, sakramentti tuodaan sen siunaamisen jälkeen ihmisten luokse heidän istuessaan paikoillaan. (Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022g; Sanoista käsin 2022.)

5 KÄÄNTÄMINEN

Kääntäminen on lähdetekstin uudelleenmuotoilua ja lähdekielen muodon hylkäämistä (Roslöf & Veitonen 2006, 113). Kieli on kääntämisessä väline, jolla tekstinsisäisiä abstrakteja viestejä välitetään kieleltä toiselle. Käännöstä tehdessä lähdetekstin rakenteet muutetaan kohdekielen rakenteiksi siten, että tekstin asia ja tarkoitus pysyvät mahdollisimman muuttumattomina. (Hiirikoski 2004, 35.) Kielen tutkija Rune Ingo (1990, 199) kirjoittaa, että ”kääntämällä syntyneen tekstin on oltava yhtä aitoa, oikeaa ja sujuvaa kieltä kuin suoraan samalla kielellä kirjoitetun [tai viitotun] hyvän tekstin kieli on.”

Käännöstä voidaan lähestyä joko lähdetekstin tai kohdetekstin näkökulmasta. Kääntämisessä tavoitteena voi olla ekvivalenssi eli vastaavuus lähde- ja kohdetekstin välillä tai adekvaattisuus eli kohdetekstin toimivuus siinä kulttuurissa, johon teksti käännetään. Sekä ekvivalenssia, että adekvaattisuutta voidaan määritellä monella eri tavalla, tutkijan näkökulmasta riippuen. Käännöstieteessä ekvivalenssia on pitkään pidetty tärkeimpänä seikkana käännöksen laatua tarkasteltaessa, mutta joidenkin tutkijoiden mukaan tuo käsite on harhaanjohtava ja epämääräinen ja kääntäjän pitäisi ekvivalenssin sijaan korostaa käännöstekstin toimivuutta kohdekulttuurissa. (Hytönen 2006, 66–69.) Toury esittää ajatuksen, että kaikki käännökset ovat kahden vastakkaisen käännösstrategian kompromisseja. Usein kääntäjä valitsee oman strategiansa lähdekielikeskeisen ja kohdekielikeskeisen kääntämisen väliltä. (Hiirikoski 2004, 34.)

Kuten Kuurojen Liiton julkaisussa *Laatua viittomakielelle kääntämiseen* (2015) sanotaan, hyvä kääntäjä miettii jatkuvasti käännöstyötä tehdessään erilaisia ratkaisuja. Kääntäminen vaatii kääntäjältä luovuutta, kekseliäisyyttä sekä tarkuutta, eikä hyvään käännökseen riitä, että osaa lähde- ja kohdekieltä (Aaltonen & Laukkanen 2015, 276). Kielentutkija Rune Ingon (1990, 32–33) mukaan hyvän kääntäjän täytyy lisäksi suhtautua käännettävään tekstiin puolueettomasti ja ennakkoluulottomasti sekä pystyä irrottautumaan lähdetekstin rakenteista ja sanoituksista voidakseen löytää sopivat kohdekielen ilmaisut.

Ideaalitulanteessa sekä viitotulle, että puhutulle kielelle tekstiä käännettäessä kääntäjä on natiivitason kielenkäyttäjää. Tällöin kääntäjä pystyy paremmin huomaamaan käännöksen sävyt, piilomerkit tai oudot lauserakenteet. Mikäli kääntäjä ei itse ole äidinkielen, on suositeltavaa, että hän hyödyntää käännösvaiheessa natiivikielenkäyttäjän asiantuntemusta sekä tarkistuttaa lopullisen käännöksensä. (Roslöf & Veitonen 2006, 109–110.) Aaltosen ja

Laukkasen mukaan käännoistyön kautta voi vahvistaa kansallista identiteettiä, mutta sama pätee myös kielelliseen identiteettiin (Aaltonen & Laukkanen 2015, 276).

Reiss (2000) muistuttaa, että kääntäjän tulee pitää mielessään, mitä on käännettävän tekstin tekstilaji, koska sitä kautta löydetään sopiva käännoismenetelmä ja määritelmä, kuinka paljon lähdetekstin tyyli- ja muotoiluelementtejä tulee sisällyttää käännokseseen (Mäittälä-Kaupila 2011, 135).

5.1 Skoposteoria

Yksi tunnetuimmista käännosteorioista on Katharina Reissin ja Hans Vermeerin 1980-luvulla kehittämä skoposteoria. Sana ”skopos” tulee kreikan kielestä ja merkitsee tarkoitusta. Teoriassa käännoksen tärkeimmäksi lähtökohdaksi asetetaan käännoksen skopos. (Hytönen 2006, 71–72.) Seuraavien Yli-Jokipiin (2004, 86) esittämien kysymysten pohtiminen voi auttaa kääntäjää oman käännoksensa skopoksen hahmottamisessa sekä käännoistyössä:

1. Kenelle lähtöteksti eli alkuperäinen teksti on tarkoitettu?
2. Kenelle käänno on tarkoitettu?
3. Mikä on lähtötekstin tavoite ja onko käännoksella sama tavoite?
4. Mitkä ovat tälle tekstilajille ominaiset piirteet?

Skoposteoria voi toimia sekä kohdetekstilähtöisenä, että lähdetekstilähtöisenä käännosteoriana riippuen tilanteesta. Skoposteorian näkökulmasta katsottuna adekvaattinen käänno voi olla aivan yhtä hyvä, kuin ekvivalentti käänno. Teoriassa tärkeimpänä lähtökohtana pidetään käännoksen skoposta, joka voi toisinaan myös olla eri, kuin lähdetekstin skopos. Käännoksen skopos on usein monisyinen ja tekstin kääntämisellä voi olla useampikin kuin yksi tarkoitus. Skoposteorian mukaan käännoksen onnistumista voidaan mitata skopoksen saavuttamisen onnistumisella. (Hytönen 2006, 71–72.)

6 KÄÄNNÖSPROSESSI

Ingo (1990, 108–110) jakaa käänösprosessin kolmeen osaan: analyysivaiheeseen, siirtovaiheeseen ja muotoiluvaiheeseen. Hän korostaa, että nämä kolme eri käänösprosessin vaihetta eivät ole tarkkarajaisia, vaan esiintyvät joustavasti käänösprosessin varrella. Tekstiä ei käännetä kerralla alusta loppuun saakka näiden vaiheiden mukaisesti, vaan teksti voidaan pilkkoa pienempiin osiin, joita aivojen muistikapasiteetti pystyy paremmin hallitsemaan ja käsittelemään. Vaiheet eivät myöskään aina etene kronologisesti, vaan voi olla, että kääntäjä joutuu muotoiluvaiheeseen päästyään palaamaan takaisin analyysivaiheeseen useitakin kertoja ennen kohdetekstin lopullista muotoa.

Käännös rakentuu analyysivaiheessa tapahtuvalle tekstin tarkastelulle eri näkökulmista ja monipuoliselle, perinpohjaiselle tutustumiselle tekstiin sekä sen merkityksiin ja tyyliin. Analyysivaiheessa kääntäjä alkaa alitajuisesti valmistautumaan seuraaviin vaiheisiin. Tekstin tarkka analysointi helpottaa myöhemmin siirtovaiheessa semantiikan näkökulmasta tarkkojen merkitysvastineiden löytämistä. Myös oikean tyylin löytäminen muotoiluvaiheessa helpottuu, kun analyysivaihe on käyty läpi huolellisesti. (Ingo 1990, 110.)

Analyysivaiheen jälkeen kääntäjä tulee siirtovaiheeseen, jossa analysoitu teksti siirretään kohdekieleen. Tutkijat eivät vielä tarkalleen pysty kuvailemaan, mitä aivoissa tapahtuu tässä vaiheessa käänösprosessia ja vaikka siirtovaiheen kuvaus ei paljoakaan eroa muotoiluvaiheen kuvauksesta, ansaitsee tekstin siirto lähdekielestä kohdekieleen tärkeytensä vuoksi kuitenkin oman erillisen vaiheensa. Siirto tapahtuu kääntäjän pään sisällä, eikä varsinaista tekstiä synny vielä tässä vaiheessa. (Ingo 1990, 195.)

Käänösprosessin viimeisessä vaiheessa käännettävä teksti tuotetaan kohdekielelle. Tämän muotoiluvaiheen aikana siirtovaiheessa tuotetut merkityksiltään tarkat raakaversiot käänöksistä muotoillaan ja hiotaan lopulliseen muotoonsa. Lopullisen käänösversion tulee olla sujuvaa kieltä, jonka tyyli vastaa alkuperäisen tekstin tyyliä. (Ingo 1990, 250–251.)

6.1 Sakramenttirukousten käänösprosessi

Skoposteorian mukaisesti mietin oman käänösprosessini alussa mikä olisi käänöksen tarkoitus. Halusin, että käänös välittäisi lähdekielen merkitykset kohdekielelle mahdollisimman tarkasti, oikeakielisesti ja ymmärrettävästi. (Roslöf & Veitonen 2006.)

Sovelsin käännösprosessissani mentaalista käännösmallia, joka pohjautuu Karl Popperin teoriaan ongelmanratkaisusta. Mallin mukaan käännöstä työstetään ensin ajatuksen tasolla, minkä jälkeen tekstistä tehdään kohdekielinen käännösluonnos. Tekstiä analysoidaan ja muokataan kääntämisen varrella. Luonnoksen toimivuutta kohdekielessä kokeillaan ja tarkistetaan viittomakielentaitoisilla ja sitä muokataan ja korjataan heidän palautteensa perusteella. Tämän työskentelytavan päämääränä on virheiden poistamisen kautta saavuttaa mahdollisimman virheetön käännös. (Roslöf & Veitonen 2006, 115.)

Ennen kääntämisen aloittamista luin rukoustekstejä läpi useaan kertaan, jotta minulla olisi mielessäni selkeä kuva tekstien merkityksistä. Merkitysten ymmärtämisessä auttoivat kirkon sakramenttia käsittelevät tekstit (Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022a; Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022g).

Käännöstä tehdessäni mietin ensiksi viittomavastineita sanoille ja sen jälkeen kokeilin viittoa tekstiä erilaisilla ratkaisuilla. Katsoin myös tekstien amerikkalaiselle viittomakielelle tehtyjä käännöksiä ja vertasin niitä englanninkieliseen tekstiin (The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints 2022c; The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints 2022d). Tässä apuna toimi löytämäni amerikkalaisen viittomakielen käännöksiä glossit (Evans 2022). Glossaaminen on tapa kirjoittaa viitottua kieltä. Viittoman glossi merkitään kirjoittamalla sen käännösvastine esimerkiksi suomen- tai englanninkielellä sanan perusmuodossa käyttäen suuraakkosia. Lisäksi voidaan ilmaista esimerkiksi viittoman paikka numerolla. (Rissanen 2006, 33.)

Seuraavaksi kirjoitin omien käännösluonnosteni glossit paperille ja kokeilin viittoa tekstejä läpi. Kokeilin erilaisia viittomajärjestyksiä sekä lisäsin ja otin pois osoituksia. Katsoin vertailun vuoksi evankelis-luterilaisen kirkon verkkosivuilta viittomakielellä tuotettuja messun osia sekä jehovan todistajien sivuilta löytyviä viittomakielisiä aineistoja ja sain näistä myös tukea ja ajatuksia (Jehovan todistajat 2022; Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2022b). Kun olin mielestäni hionut käännöksiäni tarpeeksi, kuvasin ne ja lähetin videot Kuurojen Liiton kielineuvontaan, josta olin aiemmin kysynyt voisivatko he kommentoida käännöksiäni.

Lähetin käännösluonnokset myös Tarja Sandholmille, joka viittoi lopulliset käännökset videolle. Tapasimme Zoom-etyhteyden kautta ja kävimme käännökseni kohta kohdalta läpi. Keskustelimme tekemistäni käännösratkaisuista ja viittomavalinnoista ja sain korjausehdotuksia. Sovimme kuvauspäivän seuraavalle viikolle ja kuvausta ennen korjasin vielä käännösteni glossit ja lähetin ne viittojalle.

6.2 Huomioita käänösprosessista

Rukouksessa tulee tuoda selkeästi esille se, kenelle puhutaan. Sakramentin siunaamisessa puhutellaan Jumalaa, jonka paikka viittomakielessä on vakiintunut yläoikealle. Jumalaa sekä Jeesukseen viitataan koko kämmenellä etusormella osoittamisen sijaan. (Kaunisto & Piutunen 2011, 22–23.) Myös leipään ja veteen osoittaminen ensimmäisistä käänösversioistani poiketen tehtiin lopullisissa tuotoksissa koko kämmenellä. Tämä sopi paremmin tekstin hengelliseen, kunnioittavaan tyyliin.

Ensimmäisistä käänösluonnoksista sain palautetta, että viittoma ”HE” täytyy selkeämmin tehdä vasemmalle, jotta se ei sekoitu viittomaan ”TE”, joka viitotaan suoraan eteen. Samoin Jumalan ja Jeesuksen paikantamisen kanssa tuli olla tarkka varsinkin silloin, jos heihin viitattiin pelkällä osoituksella.

Haastetta kääntämiseen toi se, että rukousteksteissä on yhdet pitkät virkkeet, jotka koostuvat useammasta lauseesta. Virkkeiden käsittelyä helpotti se, että tekstejä lukiessani pilkoin ne lyhyemmiksi osiksi Ingon (1990, 109) ohjeistuksen mukaisesti. Kääntäessä täytyi todella keskittyä miettimään sitä, mikä lause tai sana viittaa mihinkin ja mitkä olivat asioiden väliset suhteet. Prosessin aikana täytyi myös tarkkaan pohtia missä järjestyksessä asiat esitetään, jotta ne olisivat kohdekielellä ilmaistuna mahdollisimman selkeitä. Koin jokseenkin haastavaksi irtautua riittävästi lähdetekstin muodosta ja lähteä muuttamaan lauseiden järjestystä, jotta saisin asiat uudelleenjäseneltä kohdekielellä ymmärrettäväksi.

Viittojan kanssa pohdimme leivänsiunaamistekstin kohtaa ”he ovat halukkaita ottamaan Poikasi nimen päällensä” ja sopivia viittomia tämän ilmaisemiseen. Tätä kohtaa rukouksesta sekä sen merkitystä on selitetty kirkon materiaaleissa, mutta koska suomenkielinen tekstikään ei kerro lukijalle mitä kohta merkitsee, halusin pitää viittomavalinnan neutraalina (Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022a). Siksi päädyin tässä ilmaisuun ”NIMI VASTAANOTTAA”.

Pohdin kohtaa ”Jeesuksen Kristuksen nimessä” kääntäessäni sopivaa käänösratkaisua. Vaihtoehtona oli viittomat ”JEEBUS KRISTUS KANSSA” tai ”JEEBUS KRISTUS NIMI”. Amerikkalaisen viittomakielen käänöksessä käytetään viittomaa ”WITH”, mutta koska viittoma ”KANSSA” on niin lähellä evankelis-luterilaisen kirkon teksteissä käytettävää, kolmiyhenteen viittaavaa viittomaa, päädyin käänöksessäni viittomaan ”NIMI”. Molempia näistä versioista kuitenkin nähdään käytettävän hengellisissä teksteissä (Sandholm, 2022).

Viittomien ja niiden järjestyksen lisäksi kääntäessä piti miettiä, missä katseen paikka kulloinkin on. Jumalalle puhuttaessa katse on yläoikealla. Leipään tai veteen viitatessa sekä Jeesuksesta puhuttaessa katse seuraa mukana ja samoin sakramentin nauttijoista puhuttaessa katse kääntyy heihin päin. Rukoukseen sisältyvien pyyntöjen aikana katse suunnataan alaspäin. (Muilu & Sulanne 2014, 12.)

Oppi ja liitot -kirjassa, jossa sakramentin siunaamisessa käytettävät rukoukset ovat alkuperäisessä muodossaan, puhutaan leivän ja viinin siunaamisesta. Koska nykyään kirkossa viinin sijasta käytetään vettä, käytin myös käänöksessä viittomaa ”VESI”. (Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022a.)

7 TULKILLE

Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkon sunnuntaisin pidettävä jumalanpalvelus on evankelis-luterilaisen kirkon jumalanpalvelusta huomattavasti vapaamuotoisempi siinä mielessä, että sakramentin siunaamiseen käytettävät rukoukset ovat yleensä ainoat jumalanpalveluksessa toistuvasti käytettävät tekstit, joilla on kiinteät sanamuodot (Kirkkokasikirja.fi 2022c; Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022a). Valmistautumisen näkökulmasta haasteita voi tuoda se, että jumalanpalveluksessa pidettävät, etukäteen valmistellut kahdesta kolmeen puhetta ovat tavallisten seurakunnan jäsenten pitämiä. Puhujat vaihtuvat joka sunnuntai ja koska heitä on useampi, ei välttämättä riitä, että tulkki on yhtä jumalanpalvelustulkkaukseen varten yhteydessä yhteen henkilöön saadakseen kattavasti valmistautumismateriaalia. (Östman 2019, 303.) Kuten luvussa 4 tekemästäni sanojen vertailusta käy ilmi, tulkin täytyy olla perillä sanojen merkityksistä voidakseen tehdä oikeita tulkkausratkaisuja.

Tulkin paikka kirkon tilaisuuksissa ja kokouksissa on huoneen etuosassa, mutta ei korokkeella puhujan kanssa (Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022h).

Joissakin tilanteissa kirkko suosittelee mahdollisuuksien mukaan käyttämään tulkkeina kirkon jäseniä (Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022h). Esimerkiksi tavallisista kirkkorakennuksista eroten temppelisiin sisälle päästäkseen täytyy olla kirkon jäsen (Östman 2019, 87). Jos on epävarma tulkin soveltuvuudesta johonkin tilanteeseen, asiaa voi kysyä paikallisilta johtajilta ja varmistaa, kuinka tulisi toimia.

8 POHDINTA

Alkuperäinen suunnitelmani oli kääntää kirkon 13 uskonkappaletta, mutta opinnäytetyöprosessin edetessä tajusin tuon työmäärän olevan liian suuri käytettävissä olevaan aikaan nähden. Olen kuitenkin tyytyväinen käännettäväksi valitsemaani tekstiin, koska sakramenttirukousten käännöksille voisi kuvitella olevan uskonkappaleiden käännöksiä enemmän käyttöä, koska kyseisiä rukouksia käytetään jokaisessa jumalanpalveluksessa.

Suoritin käännösten kuvaamisen itse koululta lainaamalla kameralla ja jälkepäin ajateltuna ulkopuolinen kuvaaja olisi ollut hyvä, jotta olisin pystynyt paremmin keskittymään viittomisen sisältöön. Nyt toisesta rukouksesta oli jäänyt ensimmäisellä kuvauskerralla yksi viittoma pois ja tuo poisjätö vaikutti merkityksen välittymiseen niin paljon, että kuvaus oli pakko tehdä vielä uudelleen. Ammatilaiskuvaajan käsissä olisi myös videoiden kuvanlaatu ollut parempi.

On hyvä muistaa, että kyseessä on opiskelijatyönä tehdyt käännökset, eikä viralliset, kirkon puolesta tarkistetut käännökset. Käännökset ovat kuitenkin mielestäni käyttökelpoiset ja hyvä apuväline jumalanpalveluksessa tulkkaukseen. Käännökseni toimivat myös hyvänä pohjana, jos tulevaisuudessa kirkko haluaa tehdä viralliset käännökset.

Tarkoitukseni oli tässä opinnäytetyössä vastata kahteen tutkimuskysymykseen, joista ensimmäinen oli ”mitä tulkin täytyy tietää ja huomioida tulkatessaan kirkon tilaisuuksissa?” Tähän kysymykseen vastauksena toin esille valmistautumiseen, tulkin paikkaan sekä jumalanpalveluksen sisältöön liittyviä seikkoja luvussa seitsemän. Tämän lisäksi tulkin tulee tiedostaa käännöprosessini kuvauksessakin esille nousseet yleiset hengelliseen tulkkaukseen liittyvät asiat, kuten Jumalaan ja Jeesukseen viittaaminen koko kämmenellä yhden sormen osoituksen sijaan sekä hengellisen tulkkauksen tyyli. Tulkin on huomioitava myöskin sanaston ja viittomiston merkitykset asiasisällön oikein välittämisessä, mitä työni toinen tutkimuskysymys käsitteli tarkemmin.

Toinen kysymys, johon työssäni pyrin vastaamaan oli ”kuinka Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkon sanasto/viittomisto eroaa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon sanastosta/viittomistosta?” Tähän kysymykseen vastasin opinnäytetyöni neljännessä luvussa. Koska Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkon aineistoa ei vielä ole julkaistu suomalaisella viittomakielellä, en voinut niinkään vertailla viittomistoa sen ja evankelis-luterilaisen kirkon välillä, mutta vertailin sen sijaan muutamia merkitykseltään

eroavia käsitteitä, jotka kirkon kontekstissa tulkaavan on hyvä tietää voidakseen välittää merkitykset oikein.

Minulla ei vieraan kielen oppijana luonnollisestikaan ole antaa valmiita viittomia kaikkiin käsitteisiin, joita olen tässä opinnäytetyössä käsitellyt. Vaadittaisiinkin keskustelua viittomakielisessä yhteisössä, jotta uusia viittomia saataisiin luotua ja vakiinnutettua käyttöön. Halusin kuitenkin koota jonkinlaista pohjaa tulkeille tulkata kirkon kokouksissa tai tilaisuuksissa. Työni jatkokehityksenä voisikin olla esimerkiksi viittomapankin luominen sekä tässä opinnäytetyössä käsittelemistäni käsitteistä, että muista yleisistä kirkon konteksteissa käytettävistä käsitteistä.

LÄHTEET

- Aaltonen, Sirkku & Laukkanen Liisa 2015. Mitä käännökset voivat meille kertoa? Teoksessa Sirkku Aaltonen, Nestori Siponkoski & Kristiina Abdallah (toim.) Käännetyt maailmat. Tallinna: Gaudeamus, 275–292.
- Kirkkokasikirja.fi 2022a. Lapsen kaste. Viitattu 6.5.2022.
https://kirkkokasikirja.fi/toim/01a_lapsen_kaste.pdf
- Kirkkokasikirja.fi 2022b. Nuoren ja aikuisen kaste. Viitattu 6.5.2022.
https://kirkkokasikirja.fi/toim/01d_nuoren_ja_aik_kaste.pdf
- Kirkkokasikirja.fi 2022c. Messu eli ehtoollisjumalanpalvelus. Viitattu 7.5.2022.
https://kirkkokasikirja.fi/jp/013_messu.pdf
- Kuurojen Liitto 2015. Laatus viittomakielelle kääntämiseen. Kotimaisten kielten keskuksen viittomakielen lautakunta. Viitattu https://kuurojenliitto.fi/wp-content/uploads/2020/02/laatus_viittomakielelle_kaanntamiseen_v3_linkit.pdf
- Hiirikoski, Juhani 2004. Lauserakenteet ja kääntäminen. Teoksessa Jorma Tommola (toim.) Kieli, teksti ja kääntäminen. Turku: Painosalama Oy, 31–46.
- Hytönen, Niina 2006. Käännösteorioiden kirjo kääntäjän työvälineeksi. Teoksessa Niina Hytönen & Terhi Rissanen (toim.) Käden käänteessä: Viittomakielen kääntämisen ja tulkkauksen teoriaa sekä käytäntöä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, 66–83.
- Ingo, Rune 1990. Lähtökielestä kohdekieleen. Johdatusta käännöstieteeseen. Juva: WSOY.
- Jehovan todistajat 2022. Viitattu 23.4.2022. <https://www.jw.org/fse/>
- Kaunisto, Kirsi & Piutunen, Anna 2011. Viittomakielinen kirkkokäsikirja tulkkien työssä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viittomakielentulkin koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 7.5.2022.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/29228/kaunisto_piutunen.pdf?sequence=1
- Maljanen, Jani 2022. Henkilökohtainen tiedonanto 9.5.2022.
- McClanahan 2022. Jokaiselle kielelle ja kansalle. Viitattu 23.4.2022.
<https://www.churchofjesuschrist.org/study/liahona/2011/10/to-every-tongue-and-people?lang=fin>
- Muilu, Karla & Sulanne, Elina 2014. Jeesuksen paikka. Jeesuksen paikantaminen kirkollisissa suomalaisen viittomakielen käänöksissä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viittomakielen ja tulkkauksen koulutus. Opinnäytetyö. Viitattu 7.5.2022.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/73104/Muilu1_Sulanne%20.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022a. Evankeliumin periaatteet. Luku 23: Sakramentti. Viitattu 11.4.2022.
<https://www.churchofjesuschrist.org/study/manual/gospel-principles/chapter-23-the-sacrament?lang=fin>

- Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022b. Uutishuone. Faktoja ja tilastoja. Viitattu 16.4.2022. <https://uutiset.jeesuksenkristuksenkirkko.org/faktoja-ja-tilastoja>
- Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022c. Uutishuone. Faktoja ja tilastoja. Viitattu 6.5.2022. <https://uutiset.jeesuksenkristuksenkirkko.org/faktoja-ja-tilastoja/maa/yhdysvallat>
- Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022d. Uutishuone. Faktoja ja tilastoja. Viitattu 6.5.2022. <https://uutiset.jeesuksenkristuksenkirkko.org/faktoja-ja-tilastoja/maa/yhdysvallat#>
- Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022e. Pyhien kirjoitusten opas. Vaarna. Viitattu 26.4.2022. <https://www.churchofjesuschrist.org/study/scriptures/gs/stake?lang=fin>
- Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022f. Lujana uskossa: Evankeliumiaiheinen hakuteos. Kaste. Viitattu 6.5.2022. <https://www.churchofjesuschrist.org/study/manual/true-to-the-faith/baptism?lang=fin>
- Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022g. Pappeuden toimitukset ja siunaukset. Sakramentti. Viitattu 7.5.2022. <https://www.churchofjesuschrist.org/study/manual/priesthood-ordinances-and-blessings/sacrament?lang=fin>
- Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022h. Yleiskäsikirja: Palveleminen Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkossa. Kirkon menettelytapoja ja ohjeita. Kuurojen tai kuulovammaisten jäsenten tulkit. Viitattu 7.5.2022. <https://www.churchofjesuschrist.org/study/manual/general-handbook/38-church-policies-and-guidelines?lang=fin>
- Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko 2022i. Uutishuone. Tyyliopas – kirkon nimi. Viitattu 10.5.2022. <https://uutiset.jeesuksenkristuksenkirkko.org/tyyliopas>
- Mäittälä-Kauppara, Sari 2011. Suomentaja englannin non-prefiksin kätkeyn pejoratiivisuuden jäljillä. Teoksessa Leena Immonen & Mari Pakkala-Weckström & Inkeri Vehmas-Lehto (toim.) Kääntämisen tekstilajit ja tekstilajien kääntäminen. Helsinki: Finn Lectura, 123–144.
- Roslöf, Rajja & Veitonen, Ulla 2006. Suomalaisen viittomakielen kääntäminen ja käännösteoriat. Teoksessa Niina Hytönen & Terhi Rissanen (toim.) Käden käänteessä: Viittomakielen kääntämisen ja tulkkauksen teoriaa sekä käytäntöä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, 108–120.
- Semerad, Tony 2015. Close-knit Mormon ward members worship in their language: ASL. The Salt Lake Tribune 18.4.2015. Viitattu 6.5.2022. <https://archive.sltrib.com/article.php?id=2351712&itype=CMSID>
- Evans, Clyde 2022. We will learn to sign the Sacrament prayers for bread and water in ASL.
- Sandholm, Tarja 2022. Henkilökohtainen tiedonanto 28.4.2022.
- Sanoista käsin 2022. Viitattu 9.5.2022. <https://sanoistakasin.fi/app.php>

- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2016. Kirkon kanava. Alkusiunaus ja vuorotervehdys. Viitattu 9.5.2022. https://www.youtube.com/watch?v=LUPT_a7-KVw&list=PL6eb27DpvhbxBi1_DM86YCskmfGsenHdf
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2022a. Jäsentilastoja. Viitattu 23.4.2022. <https://evl.fi/tietoa-kirkosta/tilastotietoa/jasenet>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2022b. Kirkko ja viittomakieliset. Viitattu 23.4.2022. <https://viittomakieli.evl.fi/>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2022c. Aamenesta öylättiin – kirkon sanasto. Kolminaisuusoppi. Viitattu 6.5.2022. <https://evl.fi/sanasto/-/glossary/word/Kolminaisuusoppi>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2022d. Aamenesta öylättiin – kirkon sanasto. Alba. Viitattu 6.5.2022. <https://evl.fi/sanasto/-/glossary/word/Alba>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2022e. Pappi tekee kirkon toimituksia ja kohtaa ihmisiä. Viitattu 6.5.2022. <https://evl.fi/tietoa-kirkosta/toissa-kirkossa/ammattit/pappi>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2022f. Piispainkokouksen päätökset viranhaltijalta vaadittavasta tutkinnosta. Viitattu 6.5.2022. <https://evl.fi/plus/koulutus-ja-tyoelama/kirkon-ammattit/vaadittavat-tutkinnot/viranhaltijalta-vaadittava-tutkinto>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2022g. Aamenesta öylättiin – kirkon sanasto. Piispa. Viitattu 6.5.2022. <https://evl.fi/sanasto/-/glossary/word/Piispa>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2022h. Kaksi sakramenttia: kaste ja ehtoollinen. Viitattu 6.5.2022. <https://evl.fi/tutki-uskoa/kaste-ja-ehtoollinen>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2022i. Ehtoollinen on pyhä ateria. Viitattu 6.5.2022. <https://evl.fi/tutki-uskoa/kaste-ja-ehtoollinen/ehtoollinen>
- Suomen viittomakielten verkkosanakirja Suvi 2022a. Artikkelit 305. Viitattu 9.5.2022. https://suvi.viittomat.net/wordsearch.php?a_id=305&word_search=kaste
- Suomen viittomakielten verkkosanakirja Suvi 2022b. Artikkelit 786. Viitattu 9.5.2022. https://suvi.viittomat.net/wordsearch.php?a_id=786&word_search=pappi&offset=0&sss=0&mpw=1
- The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints 2011. Church News. Sign Language Materials Help Deaf Community Come to Christ. Viitattu 18.4.2022. <https://www.churchofjesuschrist.org/church/news/sign-language-materials-help-deaf-community-come-to-christ?lang=eng>
- The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints 2022a. Viitattu 23.4.2022. <https://www.churchofjesuschrist.org/study?lang=ase>
- The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints 2022b. General Conference Interpretation Fact Sheet. Viitattu 6.5.2022. <https://newsroom.churchofjesuschrist.org/article/general-conference-interpretation-fact-sheet>
- The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints 2022c. Sacrament Prayers Card – Blessing on the Bread (ASL). Viitattu 7.5.2022. <https://www.churchofjesuschrist.org/topics/blessing-on-the-bread/ase?lang=eng>

The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints 2022d. Sacrament Prayers Card – Blessing on the Water (ASL). Viitattu 7.5.2022. <https://www.churchofjesuschrist.org/topics/blessing-on-the-water/ase?lang=eng>

Tilastokeskus 2022. Uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluminen iän ja sukupuolen mukaan. Viitattu 16.4.2022. https://pxweb2.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vaerak/statfin_vaerak_pxt_11rx.px/table/tableViewLayout1/

Viittomakielilaki 359/2015. Viitattu 7.5.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150359>

Yli-Jokipii, Hilkka 2004. Tekniikan kieli tutkimuksen ja kääntämisen näkökulmasta. Teoksessa Jorma Tommola (toim.) Kieli, teksti ja kääntäminen. Turku: Painosalama Oy, 81–93.

Östman, Kim 2019. Mormonit: historia, oppi ja elämä. Helsinki: Gaudeamus.

LIITTEET

1. Leivän siunaaminen
2. Veden siunaaminen
3. Leivän siunaamisen käännöksen glossit
4. Veden siunaamisen käännöksen glossit
5. Linkit käännösvideoihin

LIITE 1. Leivän siunaaminen

Oi Jumala, iankaikkinen Isä,

me pyydämme sinua

Poikasi Jeesuksen Kristuksen nimessä

siunaamaan ja pyhittämään tämän leivän

kaikkien niiden sieluille, jotka sitä nauttivat,

jotta he söisivät Poikasi ruumiin muistoksi

ja todistaisivat sinulle,

oi Jumala, iankaikkinen Isä,

että he ovat halukkaita ottamaan Poikasi nimen päällensä

ja muistamaan hänet aina

ja pitämään hänen käskynsä, jotka hän on antanut heille,

jotta hänen Henkensä olisi aina heidän kanssansa.

Aamen.

(Oppi ja liitot 20:77)

LIITE 2. Veden siunaaminen

Oi Jumala, iankaikkinen Isä,
me pyydämme sinua
Poikasi Jeesuksen Kristuksen nimessä
siunaamaan ja pyhittämään tämän viinin [veden]
kaikkien niiden sieluille, jotka sitä juovat,
jotta he tekisivät sen Poikasi veren muistoksi,
joka on vuodatettu heidän tähtensä;
jotta he todistaisivat sinulle,
oi Jumala, iankaikkinen Isä,
että he muistavat hänet aina,
jotta hänen Henkensä olisi heidän kanssansa.
Aamen.

(Oppi ja liitot 20:79)

LIITE 3. Leivän siunaamisen käännöksen glossit

SUOMI	GLOSSI	LIIKE/PAIKKA	HUULIO	TOISTO	MUUT TIEDOT
Oi					
Jumala,	JUMALA	3y	jumala		katse 3y
iankaikkinen	IANKAIKKINEN	1y	iankaikkinen		katse 3y
Isä,	ISÄ	1y	isä		katse 3y
	OSOITUS	3y	-		katse 3y, käsimuoto [B]
me	ME	1	-		
pyydämme	PYYTÄÄ	1	pyytää		
sinua	OSOITUS	3y	-		katse 3y, käsimuoto [B]
	OMA	3y	oma		katse 3y
Poikasi	POIKA	1	poika		
Jeesuksen	JEESUS	1	jeesus		
Kristuksen	KRISTUS	1y	kristus		
nimessä	NIMI	1	nimessä		
	nyökkäys				
siunaamaan					
ja	LEIPÄ	1	leipä		katse leipään
pyhittämään	OSOITUS	1	-		katse leipään, käsimuoto [B]
tämän	OSOITUS	3y	-		katse 3y, käsimuoto [B]
leivän	SIUNATA	1	siunata		katse 1a
	PYHITTÄÄ	1	pyhittää		
kaikkien	KAIKKI	4	kaikki		katse 4
niiden	SIELU	1y	sielu		
sieluille,	HE	4	-		katse 4 käsimuoto [B]
jotka					
sitä					
nauttivat,					
jotta	NYT	1	-		
he	HE	4	-		katse 4
söisivät	SYÖDÄ	1	syödä		
	HE	4	-		katse 4
Poikasi	MUISTAA	1y	muistaa		
ruumiin	OMA	3y	oma		katse 3y
muistoksi	POIKA	1	poika		katse 3y
	RUUMIS	1	ruumis		
ja	HE	1	-		katse 4
todistaisivat	TODISTAA	1	todistaa		

sinulle,	OSOITUS	3y	-		katse 3y, käsimuoto [B]
oi					
Jumala,	JUMALA	3y	jumala		katse 3y
iankaikkinen	IANKAIKKINEN	1y	iankaikkinen		katse 3y
Isä,	ISÄ	1y	isä		katse 3y
että	OSOITUS	3y	-		katse 3y
he	NYT	1	-		
ovat	HE	4	-		katse 4
halukkaita	HALUTA	1	haluta		
ottamaan	OMA	3y	oma		katse 3y
Poikasi	POIKA	1	poika		katse 3y
nimen	NIMI	1	nimi		katse 5
päällensä	VASTAANOTTA	1	-		
ja	HE	4	-		katse 4
muistamaan	AINA	1	aina		
hänet	OSOITUS	5	-		katse 5, käsimuoto [B]
aina	MUISTAA	1y	muistaa		
ja					
pitämään	OMA	5	-		katse 5
hänen	KÄSKY	1	käsky		katse 5
käskynsä,	ANTAA	5→4	-		katse 5→4
jotka					
hän					
on	HE	4	-		katse 4
antanut	NOUDATTAA	1	-		
heille,					
jotta	NYT	1	-		
hänen	OMA	5	oma		katse 5
Henkensä	HENKI	1y	henki		
olisi					
aina	AINA	1	aina		
heidän	HE	1	-		katse 4
kanssansa.	KANSSA	5→4	-		katse 5→4
Aamen.	AAMEN	1	aamen		katse 1a

LIITE 4. Veden siunaamisen käännöksen glossit

SUOMI	GLOSSI	LIIKE/PAIKKA	HUULIO	TOISTO	MUUT TIEDOT
Oi					
Jumala,	JUMALA	3y	jumala		katse 3y
iankaikkinen	IANKAIKKINEN	1y	iankaikkinen		katse 3y
Isä,	ISÄ	1y	isä		katse 3y
	OSOITUS	3y	-		katse 3y, käsimuoto [B]
me	ME	1	-		
pyydämme	PYYTÄÄ	1	pyytää		
sinua	OSOITUS	3y	-		katse 3y, käsimuoto [B]
	OMA	3y	oma		katse 3y
Poikasi	POIKA	1	poika		katse 3y
Jeesuksen	JEEBUS	1	jeesus		
Kristuksen	KRISTUS	1y	kristus		
nimessä	NIMI	1	nimessä		
	nyökkäys				
siunaamaan					
ja	VESI	1	vesi		katse veteen
pyhittämään	OSOITUS	1	-		katse veteen, käsimuoto [B]
tämän	OSOITUS	3y	-		katse 3y, käsimuoto [B]
veden	SIUNATA	1	siunata		katse 1a
	PYHITTÄÄ	1	pyhittää		
kaikkien	KAIKKI	1	kaikki		katse 4
niiden	SIELU	1	sielu		
sieluille,	HE	4	-		katse 4, käsimuoto [B]
jotka					
sitä					
juovat,					
jotta	NYT	1	-		
he	HE	4	-		katse 4
tekisivät	JUODA	1	juoda		
sen	HE	4	-		katse 4
Poikasi	MUISTAA	1y	muistaa		
veren	OMA	3y	oma		katse 3y
muistoksi,	POIKA	1	poika		katse 3y
joka	VERI	1	veri		
on	HE	4	-		katse 4
vuodatettu	PUOLESTA	1	puolesta		
heidän	VUOTAA	1	vuotaa		

tähtensä;					
jotta	NYT	1	-		
he	HE	1	-		katse 4
todistaisivat	TODISTAA	1	todistaa		
sinulle,	OSOITUS	3y	-		katse 3y, käsimuoto [B]
oi					
Jumala,	JUMALA	3y	jumala		katse 3y
iankaikkinen	IANKAIKKINEN	1y	iankaikkinen		katse 3y
Isä,	ISÄ	1y	isä		katse 3y
	OSOITUS	3y	-		katse 3y, käsimuoto [B]
että	HE	1	-		katse 4
he	AINA	1	aina		
muistavat	OSOITUS	5	-		katse 5, käsimuoto [B]
hänet	MUISTAA	1y	muistaa		
aina,					
jotta	NYT	1	-		
hänen	OMA	5	oma		katse 5
Henkensä	HENKI	1y	henki		
olisi					
heidän	HE	1	-		katse 4
kanssansa.	KANSSA	5→4	-		katse 5→4
Aamen.	AAMEN	1	aamen		katse 1a

LIITE 5. Linkit käänösvideoihin

Leivän siunaaminen:

<https://youtu.be/YRba6schdeo>

Veden siunaaminen:

<https://youtu.be/ZxM8dA8Xryk>